

PRZEGLĄD

Review of Nationalities

NARODOWOŚCIOWY

redakcja naukowa

Stefan Dudra

Piotr Pochyły

nr

/ 2014

ROMOWIE

PRZEGLĄD NARODOWOŚCIOWY –
REVIEW OF NATIONALITIES

Czasopismo naukowe poświęcone narodom,
mniejszościom narodowym i etnicznym

Scientific journal about nations,
national and ethnic minorities

pod redakcją Stefana Dudry i Piotra Pochyłego

ROMOWIE
ROMA

Nr 3/2014

Zielona Góra 2014

RADA PROGRAMOWA / PROGRAMME COMMITTEE

Omar Sheikhmous (Stockholm), Paul J. Best (New Haven), Michal Šmigel (Banska Bystrica), Marián Gajdoš (Kosice), Mykola Mušinka (Presov), Edward Tarnawski (Barcelona), Andrzej Malkiewicz (Zielona Góra), Wiesław Hładkiewicz (Zielona Góra), Djura Hardi (Nowy Sad), Marko Stech (Edmonton), Jarosław Taras (Lviv), Janko Ramač (Belgrad), Giedz Rumyantsev (Macerata), Bernadetta Ewa Wójtowicz-Huber (Warszawa), Krzysztof Ruchniewicz (Wrocław)

6 17678
P. 2340/11

Redakcja

Stefan Dudra – redaktor naczelny
Piotr Pochyły – sekretarz redakcji (piotr_pochyly@yahoo.com)

Redaktorzy tematyczni

Jarosław Macała – geopolityka, myślenie polityczne
Ryszard Michalak – religie, politologia religii, nacjonalizm, separatyzm, kościoły i związki wyznaniowe, polityka wyznaniowa
Łukasz Młyńczuk – teoria tożsamości narodowych, kulturowych i etnicznych, antropologia polityki, integracja europejska
Arkadiusz Tyda – mniejszości, migracje
Bartłomiej Secler (UAM Poznań) – polityka historyczna, polityka pamięci, media
Aleksandra Kruk – redaktor statystyczny
Jarosław Chojak – redaktor językowy (angielski)
Aleksandra Urban-Podolan – redaktor językowy (rosyjski)
Ewa Popilka – redaktor prowadzący

Recenzenci artykułów

Oresta Losyk (Lwów), Marian Mudyj (Lwów), Adnan Abbas (Poznań), Marek Barwiński (Łódź), Andrzej Rykała (Łódź), Joanna Szczepankiewicz-Battek (Wrocław), Olgierd Kiec (Zielona Góra), Janina Fras (Wrocław), Bohdan Halczak (Zielona Góra), Tomasz Dębowski (Wrocław), Janusz Wiśniewski (Poznań), Robert Skobelski (Zielona Góra), Krzysztof Kowalczyk (Szczecin), Anita Adamczyk (Poznań), Paweł Leszczyński (Gorzów Wlkp.), Izolda Kiec (Warszawa), Bogdan Horbal (Nowy Jork), Maria Giedz (Gdańsk)

Na stronie internetowej zamieszczono zasady recenzowania i przyjmowania do druku, formularz recenzyjny oraz instrukcję wydawniczą dla Autorów.

Adres redakcji

Instytut Politologii Uniwersytetu Zielonogórskiego
Pracownia Badań nad Mniejszościami Narodowymi i Etnicznymi
al. Wojska Polskiego 69, 65-762 Zielona Góra
reviewofnationalities@yahoo.com

<http://ip.uz.zgora.pl/index.php/badania-naukowe/przeglad-narodowosciowy>

Wersją pierwotną (referencyjną) pisma jest wydanie papierowe.

Redakcja przywiązuje dużą wagę do rzetelności i uczciwości Autorów. Teksty, w których widać niesamodzielność lub plagiat, będą bezwzględnie odrzucane. Ponadto wszelkie wykryte przypadki *ghostwriting* i *guest authorship* będą demaskowane, łącznie z powiadomieniem odpowiednich instytucji, oraz dokumentowane. Autor jest zobowiązany do ujawnienia wkładu ewentualnych współautorów publikacji i źródeł jej finansowania. Procedura recenzowania realizowana jest według zasady *double-blind review*, gdzie autorzy i recenzenci nie znają swoich tożsamości.

Editorial board

Stefan Dudra – Editor in chief
Piotr Pochyły – Editor Assistant (piotr_pochyly@yahoo.com)

Thematic editors

Jarosław Macała – geopolitics, political thought
Ryszard Michalak – religions, political science of religion, nationalism, separatism, churches and religious associations, religious policy
Łukasz Młyńczuk – theory of national identity, cultural and ethnic anthropology of politics, european integration
Arkadiusz Tyda – minorities, migration
Bartłomiej Secler (UAM Poznań) – politics of history, politics of memory, media
Aleksandra Kruk – statistical editor
Jarosław Chojak – language editor (english)
Aleksandra Urban-Podolan – language editor (russian)
Ewa Popilka – managing editor

Reviewers of articles

Oresta Losyk (Lviv), Marian Mudyj (Lviv), Adnan Abbas (Poznań), Marek Barwiński (Łódź), Andrzej Rykała (Łódź), Joanna Szczepankiewicz-Battek (Wrocław), Olgierd Kiec (Zielona Góra), Janina Fras (Wrocław), Bohdan Halczak (Zielona Góra), Tomasz Dębowski (Wrocław), Janusz Wiśniewski (Poznań), Robert Skobelski (Zielona Góra), Krzysztof Kowalczyk (Szczecin), Anita Adamczyk (Poznań), Paweł Leszczyński (Gorzów Wlkp.), Izolda Kiec (Warszawa), Bogdan Horbal (New York), Maria Giedz (Gdańsk)

The website of the vintage are reviewing and adopting rules to print the form and instructions for publishing reviews for authors.

Editorial office address

Institute of Political Science of the University of Zielona Góra
Laboratory for Research on National and Ethnical Minorities
Al. Wojska Polskiego 69, 65-762 Zielona Góra
reviewofnationalities@yahoo.com

<http://ip.uz.zgora.pl/index.php/badania-naukowe/przeglad-narodowosciowy>

Version of the original (reference) is writing the paper edition.

Editors attaches great importance to the reliability and integrity of Authors. Texts in which dependence can be seen or plagiarism will be strictly rejected. In addition, all detected cases of ghostwriting and guest authorship will be unmasked, including notification of the institution, and documented. The author is obliged to disclose any contribution of the co-authors of publications and sources of funding. Reviewing procedure is carried out according to the principle of "double-blind review", where authors and reviewers do not know their identity.

© Copyright by Uniwersytet Zielonogórski
Zielona Góra 2014

ISSN 2084-848X
ISBN 978-83-7842-138-2

OFICyna WYDAWNICZA UNIWERSYTETU ZIELONOGÓRSKIEGO

65-246 Zielona Góra, ul. Podgórną 50, tel./faks (68) 328 78 64
www.ow.uz.zgora.pl, sekretariat@ow.uz.zgora.pl

2015/02/19

Spis treści

Od redakcji	7
-------------------	---

ROMOWIE

Anita Adamczyk, <i>'Romowie – naród bez ojczyzny</i>	11
Joanna Talewicz-Kwiatkowska, <i>'Romscy imigranci w państwach Europy Zachodniej – przypadek Włoch i Francji</i>	31
Łukasz Kwadrans, <i>'Polityka wobec 'Romów na obszarze Czech i Słowacji po II wojnie światowej</i>	43
Przemysław Ozierski, <i>Central Asian Gypsies – Tyuli. 'The overview of current socio-economic problems</i>	81
Robert Żurek, <i>Zmiany w sytuacji bytowej krakowskich 'Romów po wejściu Polski do Unii Europejskiej</i>	89
Anna G. Piotrowska, <i>Od „Carmen” po cygańskie disco polo: mit cygański w kulturze muzycznej Europy nowożytnej</i>	105
Anna Sobieska, <i>„Splasz, cyganka, żyzn' moju” („Wytańcz, Cyganko, moje życie”), czyli o motywach cygańskich w poezji rosyjskiej (na materiale twórczości Aleksandra Aleksandrowicza Błoka)</i>	115
Michał Kozubik, <i>Social Exclusion versus Culture – 'Determinants of 'Romani settlement 'Dwellers' Social behaviour. 'Research project</i>	129

STUDIA I MATERIAŁY

Ryszard Michałak, <i>„Pod przykryciem turystyki...”. Obserwacje i analizy 'Biura 'Paszportów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych jako elementy uzupełniające politykę wyznaniową PRL</i>	147
Dariusz Miszewski, <i>Rada Narodowościowa wobec mniejszości narodowych i narodów wschodnich w czasie II wojny światowej</i>	159

SPRAWOZDANIA

- Elżbieta Muciek**, *Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Media mniejszości, mniejszości w mediach”*, Lublin 11-13 czerwca 2013 r. 181
- Piotr Pochyły**, *Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Łemkowie, Bojkowie, Rusini – historia, współczesność, kultura materialna i duchowa”*, Svidnik 14-15 czerwca 2013 r. 185

RECENZJE

- Ryszard Michałak, *Polityka wyznaniowa państwa polskiego wobec mniejszości religijnych w latach 1945-1989*, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2014, ss. 450 (**Bartłomiej Secler**) 193
- Roman Kabaczij, *Wygności na stepy. Przesiedlenia ludności ukraińskiej z Polski na południe Ukrainy w latach 1944-1946*, Związek Ukraińców w Polsce, Warszawa 2012, ss. 382 (**Sylwester Woźniak**) 199
- Ulrich Beck, *Niemiecka Europa. Nowe krajobrazy władzy pod znakiem kryzysu*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2013, ss. 112 (**Weronika Górnicka**) 204
- Artur Domosławski, *Śmierć w Amazonii. Nowe eldorado i jego ofiary*, Wielka Litera, Warszawa 2013, ss. 327 (**Daria Arkuszevska**) 207
- Noty o autorach 211
- About authors 215

Contents

Editor	7
--------------	---

ROMA

Anita Adamczyk , <i>Roma – a nation without a country</i>	11
Joanna Talewicz-Kwiatkowska , <i>Roma immigrants in the countries of Western Europe. The case of France and Italy</i>	31
Łukasz Kwadrans , <i>The policy towards Roma in the Czech lands and Slovakia after World War II</i>	43
Przemysław Ozierski , <i>Central Asian Gypsies – Lyuli. The overview of current socio-economic problems</i>	81
Robert Źurek , <i>Changes in the living conditions of the Cracovian Roma after Polish accession to the EU</i>	89
Anna G. Piotrowska , <i>From “Carmen” to Gypsy disco polo: the Gypsy myth in the modern European musical culture</i>	105
Anna Sobieska , <i>“Splashy, gypsy, fertile Moju” (“Dance, Romany, my life”), a gypsy motifs in Russian poetry (on the material works of Alexander Alexandrovich Blok)</i>	115
Michal Kozubík , <i>Social Exclusion versus Culture – Determinants of Romani settlement Dwellers’ Social behaviour. Research project</i> . . .	129

STUDIES AND BACKGROUND MATERIALS

Ryszard Michalak , <i>“Under cover of tourism...” Observations and analysis of the Passport Office of the Ministry of Internal Affairs as a complementary policy of religious PRL</i>	147
Dariusz Miszewski , <i>“Rada Narodowościowa” and national minorities in Eastern nations during World War II</i>	159

REPORTS

- Elżbieta Muciek**, *International Scientific Conference “Media minorities, minorities in the media”*, Lublin, 11-13 June 2013 181
- Piotr Pochyły**, *International Scientific Conference “Lemkos, Boykos, Russians – history, contemporary, culture, material and spiritual”*, Svidnik 14-15 June 2013 . . 185

REVIEWS

- Ryszard Michalak, *Polityka wyznaniowa państwa polskiego wobec mniejszości religijnych w latach 1945-1989*, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2014, ss. 450 (**Bartłomiej Secler**) 193
- Roman Kabaczij, *Wygności na stepy. Przesiedlenia ludności ukraińskiej z Polski na południe Ukrainy w latach 1944-1946*, Związek Ukraińców w Polsce, Warszawa 2012, ss. 382 (**Sylwester Woźniak**) 199
- Ulrich Beck, *Niemiecka Europa. Nowe krajobrazy władzy pod znakiem kryzysu*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2013, ss. 112 (**Weronika Górnicka**) 204
- Artur Domośławski, *Śmierć w Amazonii. Nowe eldorado i jego ofiary*, Wielka Litera, Warszawa 2013, ss. 327 (**Daria Arkuszewska**) 207
- About authors** 215

Od redakcji

Niniejszym oddajemy w Państwa ręce trzeci numer „Przeglądu Narodowościowego – Review of Nationalities”. Po wcześniejszych edycjach poświęconych Kurdom (nr 1) i problematyce tożsamości narodowej (nr 2) zdecydowaliśmy się podjąć temat Romów. Kwestia romska wywołuje od lat żywą dyskusję zarówno w Polsce, jak i za granicą. Dość tylko wspomnieć napięcia społeczne w Czechach¹ czy niedawną ostrą retorykę antyromską walczącego o reelekcję we Francji prezydenta Nicolasa Sarkozy’ego, co skończyło się debatą społeczną w wielu państwach, a obserwatorzy i eksperci zastanawiali się, jak oddzielić brak poszanowania praw człowieka od próby rozwiązania realnego problemu romskiego w Europie (tworzenia nielegalnych osiedli wokół dużych miast, proszenia o pieniądze, oskarżeń o szerzenie przestępczości). Z polskiej perspektywy obserwujemy np. z jednej strony protesty w Andrychowie², a z drugiej strony należy odnotować sukces i popularność filmu *Papusza* Joanny i Krzysztofa Krauze opowiadającego o życiu pierwszej romskiej poetki Bronisławy Wajs-Papuszy, której twórczość przetłumaczono na język polski, co zaowocowało wzrostem zainteresowania kulturą romską, problematyką funkcjonowania w naszych realiach.

Do napisania artykułów udało nam się zaprosić autorów reprezentujących różne środowiska (politologia, historia, antropologia, literatura, sztuka). Numer otwiera tekst *Romowie – naród bez ojczyzny* (Anita Adamczyk). Ponadto podjęto kwestie: romskich imigrantów w Europie Zachodniej (Joanna Talewicz-Kwiatkowska), polityki wobec Romów na ziemiach czeskich i słowackich po 1945 r. (Łukasz Kwadrans), problematyki Cyganów w Azji Centralnej (Przemysław Oziński), sytuacji bytowej krakowskich Romów (Robert Żurek), mitu cygańskiego w kulturze muzycznej Europy (Anna G. Piotrowska), motywów cygańskich w poezji rosyjskiej (Anna Sobieska). Publikujemy też założenia międzynarodowego projektu badawczego dotyczącego Romów w Europie (Michał Kozubik).

¹ M. Kokot, Ł. Gawlik, *Z maczetami szli na osiedle Romów: demonstracje nacjonalistów w Czechach. Co robili tam Polacy?*, „Gazeta Wyborcza”, 25.08.2013.

² Ł. Woźnicki, *1,5 tysiąca internautów zażądało wypędzenia Romów z Andrychowa*, „Gazeta Wyborcza”, 3.09.2013.

Od niniejszego numeru inaugurujemy także stałą kategorię tematyczną pt. *Studia i materiały*, gdzie będziemy zamieszczać artykuły z szeroko pojętej tematyki narodowościowej związanej z podstawową działalnością pisma. W niej prezentujemy: praktykę działalności Biura Paszportów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych jako element polityki wyznaniowej w PRL (Ryszard Michałak) oraz działalność Rady Narodowościowej wobec mniejszości narodowych i narodów wschodnich w czasie II wojny światowej (Dariusz Miszewski). Ponadto zamieściliśmy sprawozdania z cyklicznych konferencji dotyczących działalności mediów należących do mniejszości narodowych i samych mniejszości (Elżbieta Muciek, Piotr Pochyły) oraz recenzje.

Stefan Dudra, Piotr Pochyły